

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان: دفاع مقدس

گرد آورنده: علی اکبر اسد الله زاده

تابستان ۱۴۰۲

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۴	چکیده
۵	مقدمه
۶	نقش مردم در جریان جنگ تحمیلی
۷	دفاع مقدس (نقش بسیج)
۸	حضور زن در صحنه دفاع مقدس
۹	عدم هراس و وحشت از دشمن
۱۰	چگونگی شروع جنگ علیه ایران اسلامی
۱۱ و ۱۲	علل آغاز جنگ
۱۲ و ۱۳	مقدمه چینی و تمهیدات صدام برای جنگ علیه ایران
۱۴	حمایتهای جهانی از صدام در جنگ تحمیلی
۱۵ و ۱۶	ناکامی صدام در دستیابی به اهدافش
۱۷	نقش رهبری در خاتمه جنگ:
۱۸	دفاع مقدس در کلام رهبری
۱۹	دفاع مقدس و غرور ملی
۱۹	دفاع مقدس و ولایت پذیری
۲۰	پیام دفاع مقدس
۲۰	سالهای عشق و عطش
۲۰	دفاع مقدس و انگیزه ما
۲۰	جبهه، مدرسه ی عشق
۲۱	دلتنگ روزهای خدایی
۲۱	پشت هیاهوی شهر
۲۲	زنان و دفاع مقدس
۲۲	دفاع مقدس و هنر
۲۳	دفاع مقدس و استقلال نظامی
۲۳	خاطره‌ای از آن روزه

جوانان و دفاع مقدس ۲۴ و ۲۵

هدف از تحقیق ۲۶

اهداف جزئی ۲۶

نتیجه گیری ۲۷

منابع ۲۸

چکیده

دوران هشت ساله دفاع مشروع امت سلحشور ایران در حفظ و اعتلای نظام مقدس اسلامی و حراست از مرزهای عزت و شرف این مرز و بوم، به مثابه یکی از حساس ترین و بارزترین برهه های حیات راستین این ملت، همچون نگینی تابناک، تا همیشه زمان، بر تارک تاریخ حماسه و ایثار و پایداری آزادگان جهان خواهد درخشید. دفاع امت اسلامی ایران در برابر تجاوز همه جانبه دشمنان اسلام، در تاریخ افتخار آفرینی مبارزات حق طلبانه، یک ملت سترگ، فروزان خواهد بود. پایداری ایران اسلامی که برخاسته از روح وحدت و ایمان بود، در سایه هدایت های رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره) شکل گرفت و باعث احیای یک مکتب سازنده و نهضت بیداری اسلامی در جهان شد. دفاع مقدس ما در زمینه های مختلف سیاسی، نظامی، اجتماعی، فرهنگی و ... توانست معادلات جهانی معمول را بر هم زند و تحلیل های مادی دنیاپرستان را نقش بر آب سازد. این حادثه عظیم، بی شک در یاد ملت ایران خواهد ماند و غرور و سرافرازی و حماسه آفرینی را در نسل های بعد بر جای خواهد گذاشت.

در مقاله حاضر سعی کرده ام دفاع مقدس را از ابعاد مختلف به رشته تحریر در آوردم و تا حد امکان تلاش شده تا مقاله کتابخانه ای نوشته شود و از دیگر مشخصه ها و مزایای مقاله تازگی و سادگی آن می باشد و علاقه به تحقیق در مورد دفاع مقدس و نقش مردم و خصوصاً نقش جوانان ایران اسلامی در دفاع مقدس انگیزه بنده را در جمع آوری و نوشتن این مقاله دو چندان کرده و بدون تردید نوشتن مقاله ای با این عنوان آرزوی هر جوان ایرانی می باشد، در این مقاله از روزنامه های مرتبط با دفاع مقدس استفاده شده است امید وارم تا رضایت خاطر خوانندگان عزیز را بر آورده کرده باشم.

مقدمه

در این مقاله ابتدا به بیان اهداف و اهمیت و ضرورت تحقیق اشاره شده و در قدم دوم از سرداران دفاع مقدس و نقش زنان در دفاع مقدس را در این مقاله بیان کرده ام و در گام بعدی به اهداف تحقیق از ابعاد کلی و جزئی پرداخته شده بعد از اهداف تحقیق به تعریف مفهوم ارزش اشاره شده و تعریف ارزش دفاع مقدس را از دیدگاه های مختلف بیان کرده و بیانات مقام معظم رهبری و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران را در این مورد به رشته تحریر در آورده و علل شروع جنگ علیه ایران اسلامی و مسبب این جنگ نیز از دیگر موضوعات مورد بحث بنده در این مقاله بوده و نقش آمریکا و اسرائیل و هدف آنها از راه اندازی جنگ تحمیلی علیه ایران و ناکامی این عمل از دیگر موضوعات می باشد و اشاره ای به بخشنامه ۵۹۸ نیز از منظر حضرت امام (ره) شده و همچنین روزنامه های دفاع مقدس نیز از دیگر مطالبی است که بنده از مطالب و موضوعات آنها بهره جسته و سعی کرده ام مقاله در خور دفاع مقدس و جهادگران این عرصه مقدس بنویسم تا توانسته باشم گوشه ای از زحمات این تلاش گران عزیز و توانمند جمهوری اسلامی ایران را جبران کرده باشم هر چند که برای کسانی که در دفاع مقدس و پیروزی انقلاب اسلامی نقش داشته اند هیچ جایزه ای نمی شود تعیین کرد در پایان از صحیفه نور نیز در بهتر شدن مقاله استفاده شده است امید می رود تا با این مقاله توانسته باشم دل عزیزان دفاع مقدسی را خوشحال کرده باشم تا بدانند که این عزیزان هیچ وقت از یاد مردم قهرمان ایران نرفته و همیشه در قلب مردم جاویدان خواهند بود.

نقش مردم در جریان جنگ تحمیلی

قبل از شروع مقاله و پرداختن به بحث دفاع مقدس و جنگ تحمیلی و عاملین این جنگ به نقش

مردم در جریان جنگ تحمیلی می پردازم:

علاوه بر رزمندگان اسلام که همیشه در جبهه های حق علیه باطل حضور داشتند اقشار مختلف

مردم هم به نوعی درگیر مستقیم و غیر مستقیم جنگ بوده اند.

مثلاً:

- پزشکان و پرستاران و رانندگان آمبولانس ها

- تدارکات و آشپزخانه و رانندگان اتوبوس

- جهادگران سازندگی

- روحانیون اعزامی

- مهاجرین جنگ زده

- مسئولان ایستگاه های صلواتی که هر شهری در مناطق عملیاتی ایستگاه صلواتی داشت.

- خانواده های رزمندگان اسلام (مادر، پدر، همسر، برادر)

- زنان رزمنده و امدادگر

- آزادگان

- شهدا و رزمندگان

- اقلیت های مذهبی (ارامنه و زرتشتیان)

با چنین حضور گسترده اقشار مختلف مردمی بود که صدام و حمایت کنندگان آن از جمله

آمریکای جنایت کار و اسرائیل غاصب و بی هویت و شوروی سابق و انگلیس نتوانستند در طول

جنگ تحمیلی و دفاع مقدس در مقابل ایرانیان پیروز میدان شوند و سر تعظیم در مقابل دولتمردان ایران اسلامی فرود آوردند. (۳)

دفاع مقدس (نقش بسیج)

وقتی ملت ملتی انقلابی ایران به جرم هویت یابی و اسلام خواهی تأمین استقلال و امنیت و جلوگیری از چپاول منافع ملی خود بپاخاست در مقابل آن تمام دنیای کفر و استکبار در دو اردوگاه شرق و غرب به همراه مرتجعین منطقه جنگی نابرابر را بر آن تحمیل کردند و اگرچه خواستند نام آن را جنگ شیعه و سنی لقب دهند، اما امام امت با بصیرتی عمیق و فهمی مشترک به خوبی دریافتند که این جنگ بین اسلام و کفر است و اگر انقلاب اسلامی در این جولانگاه سرکوب شود تا هزاران سال دیگر اسلام از جای خود بلند نخواهد شد و از این جهت بود که دفاع ملت ایران «دفاع مقدس» نام گرفت و نقش بسیج در این دفاع اینگونه بیان می شود: «ما در این جنگ هم اگر بسیج را نداشتیم - کمیتمان لنگ بود، در دوران بعد از جنگ هم اگر بسیج نبود و اگر امروز هم نباشد، کمیت این انقلاب و این نظام و همه حرکت های سازنده این کشور لنگ است.»

بنابراین وقتی صحبت از نقش بسیج در دفاع مقدس می شود یعنی متن ملت و حتی ارتش و سپاه رنگ بسیج به خود گرفتند و با تفکر بسیجی توانستند ایستادگی نمایند و کوه بینانه است اگر

بسیج را در قالب نیروهای سازماندهی شده توسط یک سازمان ببینیم ، بلکه باید با نگاه واقع بینانه همچون رهبر معظم انقلاب متن ملت را بسیج بدانیم تا بتوانیم درکی درست از عملکرد آن در تمام عرصه ها از جمله دفاع مقدس داشته باشیم . باید بپذیریم که فهم بسیج یعنی فهم انقلاب و چون هنوز نتوانسته ایم ابعاد و زوایای مختلف و عمق انقلاب اسلامی را بشناسیم به همان میزان از شناخت بسیج عاجز و دور مانده ایم .

اگر امروز در سایه امنیت ملی صحبت از ساخت پارس جنوبی ، پالایشگاه ها، سدها و خودکفایی در بخش های مختلف صنعت و کشاورزی می شود و اگر دولتمردان یکی پس از دیگری کارنامه درخشان خود را ورق می زنند زینده آن است که اشاراتی هر چند کوتاه برای نسل های آتی داشته باشند که تمام این فعالیت ها به خودباوری در تفکر بسیج برمی گردد که اجازه اشغال یک وجب از خاک این مملکت را به اجنبی نداد.

حضور زن در صحنه دفاع مقدس

اگر چه در تاریخ بیشتر بر جنبه های عاطفی و احساسی زنان تکیه شده است ولی زنان ما در طی حماسه دفاع مقدس دوش به دوش رزمندگان دلیر و غیور این مرز و بوم دلیرانه ایستادند و به جهانیان نشان دادند که در راه آرمان و عقیده خویش حاضرند از عواطف و احساسات خود چشم پوشی کنند. عشق به اسلام و میهن سبب شده بود که آنان خانواده و خودشان را از خاطر ببرند و تنها به آن مصلحت عالی بیندیشند. زنان ایرانی در طی جنگ تحمیلی با پیروی از مکتب عاشورا و پیام رسان آن زینب کبری حماسه های فراموش نشدنی آفریدند. در این دوران زنان آگاه، فعال و پرتوان کشورمان در فعالیتهای پرتحرک و فراوانی همچون مقاومت در صحنه های نبرد،

امدادگری، خدمات پشتیبانی و غیره شرکت داشتند. آری زنان مسلمان ایرانی با الهام از تعالیم اسلامی با شجاعت و شهامت وصف ناشدنی، در صحنه‌های مختلفی حتی در میدانهای رزم حضور یافتند و کارهایی از جمله حفاظت از انبار محمات و رساندن آن به رزمندگان اسلام، کندن سنگر، تهیه و طبخ غذا برای رزمندگان و... مشغول شدن زنان شجاع آن دوران (روزهای دفاع مقدس) حماسه سازان گمنامی بودند که شجاعت را به مردان و فرزندان خود می‌آموختند و به وجود فرزندان فداکارشان افتخار می‌کردند. آنان آینه تمام‌نمای ایثار و فداکاری و اسطوره‌های شهادت و شهامت بودند، فرار از دشمن برای ایشان مفهومی نداشت و بر این عقیده بودند که تا آخرین نفس نباید پشت به دشمن کرد.

عدم هراس و وحشت از دشمن

یکی از نشانه‌های ایمان و نهادینه شدن فرهنگ ایثار و شهادت، عدم ترس و خوف از دشمن است به تعبیر قرآن کریم «أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» (۴) (یونس/۶۲).

یکی از شیوه‌هایی که استراتژیست‌های نظامی برای ترغیب مردم به حضور در صحنه فراروی سیاستمداران قرار می‌دهند، ایجاد ترس و وحشت از دشمن و نمایاندن آن به عنوان خصمی دهشتناک و وحشتناک است، تا از رهگذر ایجاد نفرت و دشمن‌هراسی، آنان را به مشارکت در جنگ فراخوانند. لیکن امام خمینی برخلاف رویه‌های موجود، مردم را به نترسی و بی‌باکی از دشمن تجاوزگر به رغم بهره‌مندی او از سلاح‌های پیشرفته و برخوردارای از حمایت قدرت‌های بزرگ فرا می‌خواندند و در این رابطه، اتکاء به سلاح ایمان و اتکال به ذات لایزال الهی را عاملی آرامش‌بخش برای ملت مسلمان و انقلابی ایران می‌دانستند:

«هدف، خارج کردن رعب و وحشت از دل مستضعفان و محرومان و ملل مسلمان است. با درس فداکاری و رشادت به مستضعفین جهان می‌آموزید که وعده خدا بر حکومت پابرهنگان جهان است.» (۵)

«در قاموس شهادت، واژه وحشت نیست.» (۶)

«ملت ما اکنون به شهادت و فداکاری خو گرفته است و از هیچ دشمنی و هیچ قدرتی و هیچ توطئه‌ای هراس ندارد. هراس آن دارد که شهادت، مکتب او نیست.» (۷)

«ترس مال آن است که برای شهادت حاضر نباشد.» (۸)

«ملتی که برای خدا قیام کرده و شهادت را طلب می‌کند، از هیچ نمی‌ترسد.» (۹)

چگونگی شروع جنگ علیه ایران اسلامی

روز ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ با حمله هوایی عراق به چند فرودگاه ایران و تعرض زمینی همزمان ارتش بعث به شهرهای غرب و جنوب ایران، جنگ ۸ ساله حکومت صدام حسین علیه ایران آغاز شد. این جنگ ۱۹ ماه پس از پیروزی انقلاب اسلامی و چند روز پس از آن اتفاق افتاد که صدام پیمان الجزایر را در برابر دوربین‌های تلویزیون بغداد پاره کرد. صدام در نطقی با تأکید بر مالکیت مطلق کشورش بر اروند رود (که وی آن را شط‌العرب نامید) و ادعای تعلق جزایر ایران به «اعراب» جنگ را در زمین، هوا و دریا علیه ایران آغاز کرد.

این جنگ در حالی شروع شد که مردم ایران دوران نقاهت پس از انقلاب را می‌گذراندند و طبعاً به بازسازی کشور و آرامش و سازندگی می‌اندیشیدند. نیروهای مسلح نیز به دلیل آن که انتظار

جنگ را نداشتند، از آمادگی چندانی برای رویارویی در یک نبرد بزرگ برخوردار نبودند. به همین دلایل، نظامیان عراق در ماههای اول پس از شروع حمله، موفق شدند چند شهر مرزی را در غرب و جنوب ایران تصرف کنند.

علل آغاز جنگ

صدام گمان می‌کرد که با یک مملکت آشفته که منزوی شده است و همه دولت‌ها پشت به او کرده اند یا او را در فشار اقتصادی گذاشته اند طرف شده است و ما نه قوای نظامی داریم و نه انتظامی داریم و نه ساز و برگ جهاد و جنگ. او گمان می‌کرد با چند ساعت تهران را هم فتح خواهد کرد. او غافل از خدا بود.

دولت جابر صدام و بعث ناگهان بدون هیچ مقدمه حمله کرده است به ایران از طرف دریا و از طرف هوا، از طرف زمین و بدون اینکه دولت متوجه بشود بعضی از بلاد ایران را غصب کرده است و بعضی از سرزمین‌ها. آن روزی که مطلع شد ایران، جلویش را گرفت و بحمد الله به قدری صدمه بر او وارد کرده است و بر جنود او وارد کرده است که برگرداندن به اصل اول محتاج به سال‌های طولانی است و این هجوم ناجوانمردانه، کشور عراق را به تباهی کشاند و می‌کشاند و سرمایه‌هایی که باید در راه ترویج اسلام صرف بشود، اینها را در راه جنگ صرف کرده اند. ما راضی به جنگ نبودیم و نیستیم، لکن اگر تعدی بکند دهان او را خرد می‌کنیم. ابتدا از آنها بوده است و لهذا در مملکت ما این واقعه واقع شده است، اگر ما راضی بودیم، خوب بود اول ما رفته باشیم یکی از دهات آنجا را گرفته باشیم و آنها آمده باشند و ما را عقب زده باشند.

از اول هم که صدام وارد این هجوم شد، بازیش دادند و بزرگ منشی خودش به اصطلاح و بلند بینی خودش به اصطلاح و آن حب شیطانی نفسانی خودش هم بود. آمریکا هم بازیش داد که ایران دیگر چیزی ندارد، خوب ارتشش که از بین رفت و پاسدارها هم که چیزی نیستند و دیگر مردم هم که اصلاً کاری به این حرف‌ها ندارند، تو بیا برو ایران را بگیر، نفت ایران مال تو، خواهد شد، منطقه را تو بگیر، همه منطقه مال تو، یک همچو حرف‌هایی زدند و کلاه سرش گذاشتند، این بدبخت هم از آنها گول خورد و حمله کرد به ایران و هیچ یک از اینها ایران را نمی شناختند، یعنی ایران را خیال می کردند مثل زمان سابق است.

هویت دفاعی ایران در جنگ تحمیلی جنگ ما دفاع است هجوم نیست و جنگ دفاعی از تکلیف‌های شرعی و وجدانی و نفسانی همه است. و ما ایستاده ایم در مقابل دفاع از کشور خودمان و دفاع از اسلام عزیز در مقابل هر مهاجم. مهاجم می خواهد ابر قدرت باشد، می خواهد قدرت کم، فرقی در نظر ما نیست. بر ما واجب است دفاع از نوامیس اسلام و نوامیس خودمان و دفاع کردن از کشور اسلامی خودمان و تا مادامی که در حال دفاع هستیم، با هر قدرتی که بخواهد حمله بکند بر ما، مقابله می کنیم و هیچ هراسی نداریم.

مقدمه چینی و تمهیدات صدام برای جنگ علیه ایران

صدام که اساساً با نیت مبارزه با جمهوری اسلامی ایران در ۲۵ تیر ۱۳۵۸ با کودتا در عراق به قدرت رسیده بود، از ابتدا از تمامی راههای ممکن برای به زانو درآوردن انقلاب اسلامی بهره گرفت.

اخراج هزاران ایرانی از عراق در نیمه دوم ۱۳۵۸ ش؛ توزیع اسلحه بین عوامل ضد انقلاب حمایت از بمب‌گذاران و طراحی انفجارهای مکرر در خطوط راه‌آهن و تأسیسات نفتی؛ پناه دادن به ژنرالهای فراری حکومت پهلوی؛ انتخاب اسامی مجعول برای شهرهای ایران در نقشه‌ها و کتابهای درسی (عراق اهواز را «الاحواز»، خرمشهر را «محمره»، آبادان را «عبادان»، سوسنگرد را «خفاجیه» و بالاخره خوزستان را «عربستان» نامید.) (۱۰) و الحاق خیالی این شهرها به قلمرو جغرافیائی عراق؛ تحریکات و تجاوزات مکرر مرزی (دهها مورد یادداشت رسمی اعتراض از سوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به سفارت رژیم عراق در تهران ارسال شده است)؛ انعقاد قراردادهای خرید هواپیماهای میراژ، میگ و توپولف (این قراردادها پس از پیروزی انقلاب و قبل از جنگ منعقد شده است)؛ تقویت بدون دلیل نیروهای عراقی در مرز مشترک دو کشور و ایجاد موانع از قبیل سنگرهای بتونی، سیم‌های خاردار و ... صدها نمونه دیگر از اقدامات مقدماتی صدام برای فراهم آوردن زمینه یک تهاجم گسترده نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران است.

از این رو هجوم نظامیان عراق به ایران در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹، تعجب هیچ یک از محافل سیاسی مطلع جهان را برنیا نگیخت، چرا که از تمامی اقدامات یکساله صدام، بوی جنگ به مشام می‌رسید. دولتمردان عراقی از همان ابتدای تجاوزشان تمامی توان سیاسی، نظامی و تبلیغی خود را برای به زانو درآوردن انقلاب اسلامی ایران به کار بستند. در جبهه سیاسی هیأت‌های بسیاری را روانه کشورهای اروپایی، آفریقایی و آسیایی کردند و در این مأموریت‌ها تلاش داشتند تا اهداف و مقاصد خود در تحمیل جنگ به جمهوری اسلامی ایران را، نزد جهانیان توجیه نمایند. در نیمه اول دهه ۱۳۶۰ ش. روزنامه‌ها و رسانه‌های ارتباط جمعی امریکا و اروپا مملو از مقالات و گزارشهایی

بود که در آنها، به اهداف و نقشه‌های مقامات عراقی در به راه انداختن جنگ و علت حمایت کشورهای غرب و شرق از آنها اشاره شده بود. در این مقالات در توصیف اهداف جنگ به سرکوب بنیادگرایی در منطقه، توقف صدور انقلاب اسلامی، کاستن از خطر بالقوه برای حکومت صهیونیستی، رفع نگرانی دولت‌های عرب خلیج فارس از قدرت ایران و ... اشاره شده بود.

عراقی‌ها در خلال جنگ، تمام قوانین و مقررات بین‌المللی را زیر پا گذاشتند: پیمان الجزایر، پیمان منع کاربرد سلاح‌های شیمیایی، پیمان منع حمله به اماکن مسکونی، پیمان مربوط به ضرورت رفتار انسانی با اسیران جنگی، پیمان مربوط به ضرورت امنیت هوانوردی، پیمان مربوط به امنیت دریاها، و دهها و صدها نمونه دیگر از پیمانها، مقررات و قوانین معتبر بین‌المللی در خلال جنگ تحمیلی از سوی عراقی‌ها به زیر پا گذارده شد.

علاوه بر این، ابعاد جنگ فقط در مرزها و یا در داخل شهرها به صورت ترورهای روزمره خلاصه نمی‌شد، بلکه خانه‌های مسکونی مردم و مدارس کودکان بی‌دفاع در بسیاری از شهرهای ایران آماج حملات موشکی عراقی‌ها بود و هزاران نفر از تلفات مردمی جنگ ناشی از همین گونه حملات بود. کشتی‌های باری و نفتی که عازم بنادر ایران بودند، در بخش عمده این ۸ سال هدف حملات هوایی عراق در خلیج فارس بودند و هواپیماهای جاسوسی - آواکس - که در عربستان مستقر بودند، جنگنده‌های عراقی را در هدف‌گیری این کشتی‌ها یاری می‌دادند.

حمایتهای جهانی از صدام در جنگ تحمیلی

در خلال جنگ تحمیلی، عراق از حمایت بی‌دریغ تسلیحاتی، مالی و سیاسی بین‌المللی برخوردار بود. فرانسه، شوروی سابق، انگلستان و چین در صدر صادر کنندگان اسلحه مورد نیاز عراق قرار

داشتند، آلمان تأمین کننده عمده جنگ افزارهای شیمیایی عراق بود و دولت‌های عرب حوزه خلیج فارس تأمین کننده عمده نیازهای نفتی، مالی و ترابری عراق بودند.

دولت عراق در ۱۳۵۸ ش. حدود ۱۲ میلیارد دلار صرف خرید تسلیحات کرد، اما در ۱۳۶۱ توانست در خرید جنگ‌افزار از عربستان سعودی سبقت گیرد و در ۱۳۶۳ ش. بودجه نظامی بغداد از مجموع بودجه نظامی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس بیشتر شد. در این سال عراق ۴۰ درصد درآمدهای داخلی خود را صرف خرید جنگ‌افزار از آمریکا، انگلیس، فرانسه و روسیه کرد. هزینه‌ای که عراق در دهه ۱۳۶۰ ش. صرف خرید سلاح از آمریکا و اروپا کرد، از هزینه تسلیحاتی کشورهای صنعتی اروپای غربی در همین دهه بیشتر بود. در این دهه عراق، دو برابر آلمان غربی بودجه نظامی داشت (۱۱)

نه در آمریکا، نه در اروپا، نه در روسیه و نه در سازمان ملل، هیچ منعی برای تسلیح مداوم عراق به انواع جنگ‌افزارهای کشتار جمعی در دهه ۱۳۶۰ ش. وجود نداشت. بسیاری از این سلاحها در شرایطی به عراق سرازیر می‌شد که این کشور پولی برای خرید آنها نداشته و خود را همه ساله به فروشندگان خود مقروض می‌ساخت. بسیاری از واردات نظامی نیز با صادرات نفتی پاسخ داده می‌شد.

ناکامی صدام در دستیابی به اهدافش

ایمان و اعتقاد راسخ رزمندگان ایران به حقانیت انقلاب اسلامی و موج عظیم مردمی که در قالب «بسج» برای دفاع از کیان نظام جمهوری اسلامی ایران طی ۸ سال دایماً حضور خود را در جبهه

حفظ کردند، بزرگترین سرمایه انقلاب و نظام بود و مهمترین نقش را در توقف ماشین جنگی عراق بر عهده داشت.

در بررسی عوامل شکست عراق در دستیابی به اهداف اعلام شده‌اش، علاوه بر ایمان و اعتقاد رزمندگان ایرانی، عوامل دیگر از قبیل ناامیدی حامیان صدام از سقوط جمهوری اسلامی، مردمی شدن جنگ و سرانجام پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از جانب ایران نیز بی تأثیر نبود. نتیجه آن شد که عراقیها ۸ سال پس از شروع جنگ در همان نقطه اولیه آغاز قرار داشتند.

«خاویر پرزد کوئه‌یار» - دبیر کل وقت سازمان ملل - نیز در خاتمه جنگ، با انتشار بیانیه‌ای رسماً از عراق به عنوان «شروع کننده جنگ» نام برد. این بیانیه نیز سندی از مجموعه اسناد حقانیت جمهوری اسلامی ایران در جنگ بود. در خلال این جنگ هیأت‌های متعدد صلح از سوی سازمان ملل، سازمان کنفرانس اسلامی، اتحادیه عرب و جنبش عدم تعهد برای میانجی‌گیری به تهران و بغداد سفر کردند که غالباً داوری آنها به دلیل آن که فاقد اصل بیطرفی و گاهی عاری از عدالت و صداقت بود، به نتیجه‌ای نرسید. قطعنامه‌های منتشره از سوی شورای امنیت سازمان ملل نیز به استثنای قطعنامه هفتم - قطعنامه ۵۹۸ - که در تیر ۱۳۶۶ به تصویب رسید، غالباً جانب انصاف و عدالت را رعایت نکرده بود.

قطعنامه ۵۹۸ نیز عاری از اشکال نبود اما نسبت به سایر قطعنامه‌های منتشره، مواضع بیطرفانه‌تری داشت و جمهوری اسلامی ایران علیرغم بی‌میلی اولیه سرانجام در تیر ۱۳۶۷ آن را رسماً پذیرفت. روز ۲۹ مرداد ۱۳۶۷ از سوی سازمان ملل آتش بس اعلام شد و به تدریج آتش جنگ در جبهه‌ها خاموش گردید. با این همه هنوز اکثر بندهای قطعنامه ۵۹۸ اجرا نشده است.

قسمتی از پیام امام خمینی (ره) راجع به قطعنامه ۵۹۸

... من با توجه به نظر تمام کارشناسان سیاسی و نظامی سطح بالای کشور که به تعهد و دلسوزی و صداقت آنان اعتماد دارم، با قبول قطعنامه و آتش بس موافقت نمودم و در مقطع کنونی آن را به مصلحت انقلاب و نظام می دانم و خدا می داند که اگر نبود انگیزه‌ای که همه ما و عزت و اعتبار ما باید در مسیر مصلحت اسلام و مسلمین قربانی شود، هرگز راضی به این عمل نمی بودم و مرگ و شهادت برایم گواراتر بود...

... خوشا به حال شما ملت، خوشا به حال شما زنان و مردان، خوشا به حال جانبازان و اسرا و مفقودین و خانواده‌های معظم شهدا و بدا به حال من که هنوز مانده‌ام و جام زهر آلود قبول قطعنامه را سرکشیده‌ام و در برابر عظمت و فداکاری این ملت بزرگ احساس شرمساری می کنم، و بدا به حال آنان که در این قافله نبودند، بدا به حال آنهایی که از کنار این معرکه بزرگ جنگ و شهادت و امتحان عظیم الهی تا به حال ساکت، بی تفاوت و یا انتقاد کننده و پرخاشگر گذشتند. (۱۲)

به این ترتیب جنگی که در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ توسط همه ظالمان جهان و به دست صدام بعثی به جمهوری اسلامی ایران تحمیل شد، بدون دستیابی آنان به اهدافشان، در تابستان ۱۳۶۷ ش. به پایان رسید.

نقش رهبری در خاتمه جنگ:

پس از فتح خرمشهر ماهیت جنگ با ورود سلاحهای کشتار جمعی تغییر یافت. ولی امر مسلمین به عنوان فرماندهی کل قوا پس از استدلالهای منطقی فرماندهان جنگ رضایت به ادامه دفاع در خاک عراق داد. مناطق مسکونی و شهرها هدف بمبارانها و موشکهای مختلف قرار گرفت اما در

هر صورت ۶۴۰۰ کیلومتر مربع خاک متصرفی از سوی عراق به دفاع در عمق ۱۵۰۰ کیلومتر مربع بوسیله ایران تبدیل گشت. پایان جنگ مورد توافق طرفین قرار گرفت صدام همچنان بر موج حملات خود افزود. ولی سرانجام با فشارهای بین‌المللی طرفین رضایت به آتش بس و اجرای قطعنامه دادند. امام در پذیرش قطع نامه ضمن بیان معامله آبروی خود با خدا و نوشیدن جام زهر می‌گوید: کسی تصور نکند که ما راه سازش با جهان خواران را نمی‌دانیم ولی هیئات که خادمان اسلام به ملت خود خیانت کنند.»

هر چند که ما حاصل جنگ تحمیلی یا بعبارت بهتر دفاع مقدس مساوی با تخریب گسترده و نابودی ذخایر و منابع ملی و تحلیل فزاینده نیروی انسانی بود اما نباید غافل بود که دفاع مقدس از سوی ایران، منتهی به دستاوردهای بزرگی گردید که از جمله آنها می‌توان به ارائه یک الگوی برجسته مقاومت و اثبات تواناییهای دفاعی اشاره کرد، و دیگر صدور انقلاب بود، که طنین حق طلبی آن در عین مظلومیت به گوش جهانیان رسید و مورد تجلیل آگاهان جهانی واقع شد و بالاخره خود باوری، نصرت؛ انجام تکلیف، تحقق شعارهای انقلاب و شکست ابهت شرق و غرب و موجب شناسایی دوست و دشمن شد.

دفاع مقدس در کلام رهبری

هفته دفاع مقدس نمودار مجموعه ای از برجسته ترین افتخارات ملت ایران در دفاع از مرزهای میهن اسلامی و جانفشانی دلاورانه در پای پرچم برافراشته اسلام و قرآن است. در این مجموعه تابناک، درخشنده ترین و نفیس ترین نگین گرانبها یاد و خاطره شهیدان است. آنها جوانان و جوانمردان رشید و پاک سرشتی بودند که با آگاهی و درک والای خود موقعیت حساس کشور

را تشخیص دادند و وظیفه‌ی بزرگ جهاد در راه خدا را مشتاقانه پذیرا شدند. هر ملتی که چنین دلاوران آگاه و شجاعی را در دامان خود پرورده باشد حق دارد به آنان ببالد و آنان را الگوی تربیت جوانان خود در همه دوران‌ها بداند...

دفاع مقدس و غرور ملی

هشت سال دفاع جانانه ملت در برابر تجاوز وحشیانه دشمن منشأ غرور ملی پایان ناپذیری برای مردم سلحشور ایران گردید و باعث شد که توطئه مشترک شرق و غرب برای به زانو درآوردن ملت بزرگ ایران به فرصتی برای اثبات توانمندی‌های اسلام و انقلاب و کشور تبدیل شود. رشادت‌های جوانان برومند، انقلاب و نظام را بیمه کرد و نشان داد که با داشتن پشتوانه مردمی و در پرتو حاکمیت اسلام و وحدت نیروها می‌توان هر دشمن خیره سری را ناکام ساخت.

دفاع مقدس و ولایت پذیری

این روزها هنگامی که یادی از دفاع مقدس می‌شود، دنیایی از شرف و حماسه ملتی نجیب و آزاده در اذهان تداعی می‌شود که عطر معنویت و صفای خاصی به ما ارزانی می‌دارد. ملتی که با پرورش رزمندگانی حماسه‌آفرین مفهوم روشن «تعبد در برابر ولایت» را به نمایش گذاشتند و با انگیزه «ادای تکلیف» در پی «مرجع و رهبر» خود سر از پا نشناخته، به جبهه‌های حق علیه باطل شتافتند و طلوع عشقی بی‌بدیل را ترسیم کردند و به پیروزی بزرگی که حفاظت از وجب به وجب سرزمین اسلامی و صیانت از مکتب و عقیده بود دست یازیدند.

پیام دفاع مقدس

هفته دفاع مقدس یادآور خون‌های مقدسی است که در پای شجره طوبای انقلاب اسلامی ریخته شد. فرزندان جبهه و شهادت اطاعت را عبادت می‌بینند. وارثان دفاع مقدس عزت جهاد را با ذلت در خانه نشستن عوض نمی‌کنند. ایستادگی آنها نشستگان تاریخ را به قیام وا می‌دارد و این پیام بزرگ دفاع مقدس است.

سال‌های عشق و عطش

خدایا، آن سال‌ها رفتند؛ سال‌های زلال مهربانی؛ سال‌های سجود و صعود؛ سال‌های اوج شهادت و شجاعت مادران شهید؛ سال‌های سنگرهای سوز و گداز؛ سال‌های خوش «دو کوهه»؛ سال‌های بی‌قراری و انتظار. دریغا که سال‌های عشق و عطش گذشت!

دفاع مقدس و انگیزه ما

مردم ایران با برخورداری از رهبری توانا و آگاه، هوشمندانه و با انگیزه‌های دینی و ملی در مقابل دشمن متجاوز به پاخاست و صحنه‌های زیبایی از وفاق ملی را به نمایش گذاشت. انگیزه حضور مردم ما دینی، عقیدتی و ملی بود. دفاع ما نبردی صددرصد شرافتمندانه بود و به همین دلیل حاضر نشدیم مقررات انسانی و اسلامی را در این جنگ زیر پا بگذاریم.

جبهه، مدرسه ی عشق

چهره‌ای شاد و نورانی داشت. خوب که نگاهش می‌کردی می‌توانستی آثار خستگی را در صورتش ببینی. ولی چشمانش تو را بیشتر مجذوب خود می‌کرد. لباس خاکی، ساده و تمیزی بر تن داشت. هفده ساله نشان می‌داد. لاغر و باریک اندام بود و در چهره‌اش مظلومیتی غریب موج

می‌زد. اصلاً به او نمی‌آمد که مرد جنگ و جبهه باشد؛ اما نگاهش می‌گفت: «جبهه بزرگ و کوچک نمی‌شناسد، عشق می‌شناسد».

به او می‌گویم: «چرا به مدرسه نرفتی؟». با اخم نگاهم می‌کند و جواب می‌دهد: «جبهه خود مدرسه است؛ آن هم مدرسه عشق و ایثار؛ مدرسه‌ای که انسان کامل پرورش می‌دهد». بعد لبخندی می‌زند. لبخندش سراسر معنا بود. سال‌ها بعد مادرش عکسش را نشانم داد و گفت: در کربلای پنج کربلایی شد ...

دلنگ روزهای خدایی

دلم برای جبهه تنگ شده؛ روزهایی که خدا نزدیک بود؛ آن روزها که صدای توپ و تفنگ در هم پیچیده بود و نوای یا زهرا و یا حسین شهر را پر کرده بود. دلم برای غروب‌های شلمچه، موج‌های خروشان اروند، دو کوهه و حسینیه حاج همت تنگ شده. دلم هوای نماز مسجد جامع خرمشهر کرده. کاش دوباره در زمین صبحگاهی می‌نشستیم پای دعای «عهد» بچه‌ها. دلم هوای ایستگاه صلواتی با آن چای همیشه جوش خورده‌اش کرده. دلم برای همه چیز جبهه و جنگ تنگ شده. از شهر و حصارهای بلندش خسته‌ام. خدایا دلم تنگ روزهای خدایی است ...

پشت هیاهوی شهر

پشت هیاهوی شهر، پشت این حجم سیاه بی‌اعتنایی، پشت این تراکم خودبینی و خودخواهی، پشت این تزویرها و تظاهرها، سنگرهایی بود پر از سجاده‌های سبز و فرصت‌های آبی با فرشهایی از آسمان؛ هوایی آکنده از اخلاق و صمیمیت؛ خلوت‌هایی که پوشیده از آفتاب بود و سرشار از خدا و عشق؛ لبریز از آینه بود و آرامش؛ وقت‌هایی که می‌شد زانو به زانوی عشق نشست و با خدا

صحبت کرد. ماه‌ها و سال‌هایی که دور از خود می‌توانستی با سرانگشتان دعا حیات را لمس کنی، با تمام دلت در فضای شفاف گل‌ها بنشینی، شیرینی پرواز را بنوشی و حضور خدا را ادراک کنی. آه آن روزها و آن سال‌های خوب کجاست؟! شب‌هایی که همگی شب قدر بود...

زنان و دفاع مقدس

زنان ایرانی با انقلاب اسلامی و جنگ حیاتی دوباره یافتند. زنان ایرانی همان مادران، همسران و خواهران کسانی بودند که در صف مقدم جبهه از عقیده و ناموس و سرزمین خویش دفاع می‌کردند. زنان شجاع ایران اسلامی حماسه‌آفرینان عرصه‌های پشتیبانی و امداد جبهه‌های جنگ و جهاد بودند که نقش خویش را در نهایت تعهد، ایثار و تلاش ایفا کردند و در این میدان سخت و طاقت‌فرسا نیز موفق و سربلند به در آمدند و افتخاری بر افتخارات خویش افزودند که به جز زنان صدر اسلام نمی‌توان نمونه‌ای برای آن نشان داد. حضور در خط مقدم جبهه و جنگ، پرستاری و مداوای مجروحان جنگی، تهیه وسایل رفاهی برای مردان جنگی، و حضور فرهنگی در شهرها از مهم‌ترین فعالیت‌های زنان در طول دفاع مقدس بوده است. زنان حماسه‌های بزرگ آفریدند و دیدگان تاریخ را در بهتی عجیب فرو بردند.

دفاع مقدس و هنر

همواره دفاع ملت‌ها از سرزمین‌های خویش الهام‌بخش هنرمندان متعهد و مسئول بوده است. با نگاهی کوتاه به عرصه‌های مختلف هنری - ادبیات، سینما، نقاشی، موسیقی و غیره - می‌توان دریافت که بهترین و برترین آثار متعلق به جنگ‌های دفاعی و مقدس است. بر این اساس دفاع مقدس ما نیز منبع سرشار و پایان‌ناپذیری برای خلق آثار هنری برتر و متعهد است. اگر بخواهیم

صحنه‌های به یاد ماندنی جنگ و دفاع مقدس برای تمام نسل‌ها و عصرها ماندگار بماند باید آن رشادت‌ها، شهادت‌ها و جانبازی‌ها را در قالب‌های مختلف هنری درآوریم. نسل‌های بعد باید بدانند که برای حفظ این سرزمین چه عزیزانی جان و مال خویش را در طبق اخلاص نهاده‌اند و این مهم میسر نمی‌شود مگر اینکه درباره جنگ فیلم‌های برتر، شعرهای پرمحتوا، داستان‌های پرشور و نقاشی‌های پرجاذبه ساخته و پرداخته شود.

دفاع مقدس و استقلال نظامی

ایران قبل از انقلاب اسلامی کشوری بود که در تمام مسائل نظامی وابسته به آمریکا و غرب بود. حضور مستشاران نظامی آمریکا در تمام سطوح نیروهای مسلح آشکار بود. اما با وقوع انقلاب اسلامی و اخراج مستشاران نظامی و شروع جنگ تحمیلی، نیروهای نظامی، خود ارکان ارتش و صنایع نظامی را در اختیار گرفتند. نیازهای مختلف جنگ و تحریم شدید تسلیحاتی باعث شد در صنایع نظامی نوآوری‌های مختلفی بروز کند. این روند بعد از جنگ نیز ادامه یافت. ساخت موشک‌ها و تانک‌های پیشرفته و ناوهای کوچک و بزرگ از دستاوردهای مهم صنایع نظامی در طول دوران دفاع مقدس می‌باشد.

خاطره‌ای از آن روزه

تازه جنگ شروع شده بود. خبرهای سخت و دردناکی از جبهه‌های جنوب و غرب می‌رسید. بی‌دردان مرفه فرار را بر قرار ترجیح می‌دادند و بار سفر به سوی بهشت خیالی غرب می‌بستند. پابرهنگان همیشه استوار با کم‌ترین سلاح و تجهیزاتی در مقابل دشمن تا بن دندان مسلح ایستادگی می‌کردند. آن روز وقتی از مدرسه به خانه آمدم دیدم مادر لباس‌های سبز پدر را آماده

می‌کند. خواهر کوچکم سعی می‌کرد پوتین‌های پدر را تمیز کند. بوی عطر پدر فضای خانه را خوشبو کرده بود. پدر در لباس رزم چه استوار و راست قامت می‌نمود. او می‌رفت، مادر آهسته گریه می‌کرد، خواهرم از پدر سوغاتی می‌خواست و من به تماشای قدم‌های استوار او ایستاده بودم. او رفت و از جبهه برایمان سوغات شهادت آورد.

جوانان و دفاع مقدس

بسیاری از نیروهای حاضر در جبهه‌ها جوانان بودند. جوانان در قالب نیروهای بسیج حضوری چشم‌گیر در دفاع مقدس داشته‌اند. این جوانان از سر کلاس درس و دانشگاه یا کارخانه و مزرعه و اداره برای دفاع از آرمان و سرزمین خود به جبهه‌ها آمده بودند. جوانان ایران اسلامی با خلق رشادت‌های فراوان نشان دادند که بهترین جوانان جهانند. الگوی این جوانان، جوانان کربلا بود. ملتی که چنین جوانانی دارد به جاست که بر خود بی‌بالد و به داشتن چنین جوانانی افتخار کند.

در سوگ شهادت شهیدان

رفتند عاشقان خدا از دیار ما

از حد خود گذشت غم بی‌شمار ما

دل‌هایمان به همراه این کاروان برفت

در ره بماند دیده امیدوار ما

یک عده یافتند مقصد و مقصود خویش

واحسرتا به سر نرسید انتظار ما

عمری پی وصال دویدیم و عاقبت

اندر فراق سوخت دل داغدار ما
یاران زقید و بند علایق رها شدند
ماندیم و خاطرات کهن در کنار ما
افسوس روزگار شهادت به سر رسید
سوز و گداز و آه و فغان شد نثار ما
دیگر تمام قافله ها کوچ کرده اند
برجای مانده است تن زخم‌دار ما

هدف از تحقیق

گردآوری مطالب دوران هشت سال دفاع مقدس از منابع معتبر و پیشکسوتان دوران جنگ، و به رشته تحریر در آوردن مطالب جهت انعکاس به نسلهای بعد جنگ تحمیلی و بالا بردن و آگاهی آنان می باشد .

اهداف جزئی:

= تبیین راه‌های حفظ ارزش‌های دفاع مقدس

= تبیین راه‌های انتقال فرهنگ و ایثار و شهادت به نسل آینده

تعریف مفهوم ارزش

ارزش در لغت، به معنای قیمت، بهاء، ارج، شایستگی و زیندگی است. ارزش در هر یک از

ساحت‌های اجتماع- اقتصاد، فرهنگ، دین، حقوق، اخلاق- دارای معنای خاص است.

ارزش‌های اسلامی در مفهوم عام و گسترده عبارت است از آنچه از نظر دین مقدس اسلام مطلوب

و سودمند است؛ ولی گاه از ارزش‌های اسلامی، معنای خاصی اراده می‌شود و در مفهوم خاصش

یعنی آن ارزش‌هایی که اسلام مطلوب و ارزشمند بودن آنها را در عرصه اخلاق به رسمیت

شناخته است. از این رو، منظور از ارزش‌های اسلامی به عنوان یکی از عوامل معنوی و فرهنگی

دفاع مقدس، مهم‌ترین ارزش‌های اخلاقی است که رزمندگان اسلامی در دوران دفاع مقدس، به

آنها آراسته بودند(۱)(ارزش‌های اسلامی، ۱۳۸۰، ص ۱۲).

نتیجه گیری

از مطالب نوشته شده که از منابع و جلسات حضوری و مصاحبه ای پیشکسوتان و تجربه اینجانب در دو مرحله اعزام به جبهه بصورت خودجوش و بسیجی و حتی توفیق شرکت در عملیات کربلای ۴ به این نتیجه رسیدم برای نسلهای بعد جنگ هر چه مطالب جنگ گفته شود کم گفتیم و باید از این حرکت مثبت به منظور بالا بردن سطح آگاهی آنان غافل نشویم.

منابع:

- ۱- ارزشهای اسلامی، ۱۳۸۰ ص ۱۲
- ۲- ارزشهای ۱۳۸۰ اسلامی، ص ۱۶
- ۳- سایت حماسه
- ۴- سوره یونس آیه ۶۲
- ۵- صحیفه نور ج ۱۴ ص ۸۰
- ۶- صحیفه نور ج ۱۵ ص ۵۱
- ۷- صحیفه نور ج ۱۳ ص ۶۵
- ۸- صحیفه نور ج ۱۲ ص ۶۷
- ۹- صحیفه نور ج ۱۰ ص ۱۵۹
- ۱۰- تحلیلی بر جنگ تحمیلی عراق علیه ایران؛ انتشارات وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران.
- ۱۱- روزنامه جمهوری اسلامی؛ ۳۱ شهریور، دوم و سوم مهر ۱۳۷۰ش؛ «صادر کنندگان مرگ».
- ۱۲- صحیفه نور؛ جلد ۲۰؛ ص ۲۳۹.
- ۱۳- فرمایشات مقام معظم رهبری